

gemeente Doetinchem
Postbus 9020
7000 HA Doetinchem

Datum: 11 juni 2015
ref.: 2015/06/11-01
tel.: 0314-399655
email: socialeraad@doetinchem.nl

Betreft: *advies Sociale Raad betreffende de nota 'Verbeterplan Werk en Inkomen Doetinchem'*

Geachte College,

Op uw verzoek tot advisering over het Verbeterplan Werk en Inkomen willen wij zeker reageren. Wij hebben begrip voor uw snelheid gezien de eisen die de overheid stelt om snel aan te geven op welke wijze u het hoofd denkt te bieden aan de budgetoverschrijding op het gebied van Werk en Inkomen. Tegelijk is de tijdsdruk erg hoog waardoor ons advies op dit moment gelezen moet worden als een conceptadvies omdat de Sociale Raad pas op een later tijdstip in vergadering bijeen zal komen. Het huidige conceptadvies heeft vorm gekregen in overleg met de cliëntgroep Werk en Inkomen en daarnaast, na een korte consultatieronde via de e-mail, met inbreng van de overige cliëntgroepen van de Sociale Raad.

Mochten er nog opmerkingen komen vanuit onze vergadering van 11 juni a.s. dan zal ik die tijdens de beeldvormende raadsvergadering van 11 juni a.s. aan de orde stellen.

Het advies

Als eerste een wellicht semantische opmerking, maar de titel van de nota '*verbeterplan*' suggereert dat er van alles mis zou zijn in uw organisatie. Wij adviseren u dan ook een andere titel te voeren voor deze nota.

Suggestie: 'Oplossingsrichting budgetproblematiek Werk en Inkomen'

Ondertiteling:

Gemeente in zwaar weer door grote druk op haar budget Werk en Inkomen, t.g.v. externe factoren zoals maar niet beperkt door verhoogde instroom van buiten de gemeente, economische malaise.

Of met deze ondertiteling:

Aanvullende actie op de al genomen maatregelen betreffende het budget Werk en Inkomen.

Of met deze ondertiteling:

Dit om grote overschrijdingen van het door de rijksoverheid gekorte budget te voorkomen.

Wij adviseren u in de inleiding aan te geven welke maatregelen u kort geleden al hebt genomen om het budget Werk en Inkomen binnen de perken te houden.

Het nu voorgenomen beleid is naar ons inzicht verscherping van uw al eerder ingezette beleid en verdient in deze breed te worden uitgedragen. Ook naar de Rijksoverheid als het gaat om deel te mogen nemen aan het vangnet van 2016.

U geeft in uw nota een goed inzicht en overzicht over de te verwachte problematiek en een duidelijke analyse van wat de oorzaken zijn. Wij missen een duidelijke noodkreet betreffende dit wurgcontract. In de tabel onder 3.4 wordt duidelijk dat de kosten van 2013 naar 2014 met 8,9 % zijn gestegen en het budget voor 2015 met 8,7 % wordt verlaagd. De rechtvaardiging van deze beperkende maatregel is ons niet duidelijk en daarmee wordt het gekozen doel in uw nota ook wellicht een onmogelijkheid. Daarnaast zien wij in uw oplossingen ook de nodige onduidelijkheid.

Dan de gekozen oplossingsrichtingen

Beperking van de instroom. Uw aannames zijn naar ons inzicht niet in overeenstemming met uw eigen analyse naar de oorzaken van de instroom.

Een duidelijke onderbouwing waaruit blijkt dat u een reële inschatting maakt van de instroom van de nieuwe doelgroep mensen met een arbeidsbeperking ontbreekt. Door het niet benoemen van de te verwachten aantallen in deze groep, worden de bijbehorende prognoses onbetrouwbaar. Het is belangrijk om ook in deze tabellen de aantallen uit de nieuwe doelgroep 'potentieel Wajong' te benoemen.

Uit tabel 3.1. zijn geen gegevens betreffende de doelgroep 'potentiele wajongers' te halen.

U geeft wel aan wat de prognoses zijn over de aantallen 'vergunninghouders' en alleen al de toename van deze groep in 2014 en de prognose over 2015 maakt dat de genoemde te behalen resultaten niet tot een bestandsafname kunnen leiden.

Wij adviseren u daarom de nota op dit punt verder uit te werken en mogelijke maatregelen te benoemen.

De kostendelersregeling is hier niet genoemd. Invoering hiervan zal veel stress opleveren en het beoogde resultaat hiervan is onduidelijk.

Toch willen wij u nog een aantal mogelijke maatregelen adviseren die bij kunnen dragen tot beperking van instroom.

- Mogelijkheden die wij u als SR adviseren om verder in te zetten op nauwere samenwerking met scholen en opleidingen waarbij de relatie opleiding – werk meer naar voren kan komen. Bij de toelichting op de nota door de betreffende ambtenaar werd duidelijk dat er een aantal 'good practises' te benoemen zijn. Wij bepleiten dan ook deze in uw nota te benoemen.
- Aansluiting zoeken bij organisaties die op dit moment mensen met een arbeidsbeperking steunen en coachen op hun weg naar werk. Op deze wijze worden mensen in het arbeidsproces geplaatst, in plaats van via een traject tot uitstroom te komen. Ook hier zijn initiatieven. Advies om ze te benoemen.
- Het Herenakkoord waarbij werkgevers afspraken gemaakt hebben rond mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duidelijker te betrekken bij uw inzet tot voorkomen van instroom.

Deze opmerkingen laten onverlet dat wij uw inzet en de te nemen maatregelen alleszins kunnen steunen.

Enkele opmerkingen om de notitie duidelijker te maken:

De zin onder punt 3 op blz. 10 vraagt om opheldering: 'Deze aanpak voorkomt tevens dat personen die geen binding met deze regio hebben zich ergens anders vestigen'.

Ook de voetnoot onderaan blz. 10 is onduidelijk waar het punt 2 betreft. De verwijzing is onduidelijk en de annotatie is niet in de tekst terug te vinden.

Uitstroombevordering

De te nemen maatregelen hebben zeker onze instemming, maar geven onvoldoende zekerheid over het volume dat u denkt te bereiken. Waar mogelijk is concretisering noodzakelijk. Zeker als dit in relatie wordt gebracht met de grotere groep instromers.

Voor de uitstroombevordering geldt vooral dat de gekozen beleidsrichting gebaseerd is op deelname van partijen waar de gemeente geen controle over heeft. Gevolg is dat het staat of valt bij de vrijwillige inzet van betrokken partners. Tot dusver is het een vorm van een herenakkoord waar het de plaatsing van mensen met een arbeidsbeperking betreft.

Ons advies is om hier op te nemen welke afspraken er zijn en waar rekening mee kan worden gehouden.

Opmerkelijk is dat er vanuit onze gemeente nauwelijks uitstroom naar scholing is. Dit in tegenstelling tot de gemeenten van eigen grootteklasse. Zie diagram 4.1 en 4.2.

Wij adviseren u beleid te ontwikkelen om tot uitstroom via scholing te komen.

Voorts geeft u aan een grote toename van 'vergunninghouders' te verwachten, vluchtelingen met een status. Juist voor deze groep zou een specifiek programma moeten worden ontwikkeld om ze zo snel mogelijk uit de uitkering te halen. Activering van inburgeringscursussen, Nederlandse taallessen, inzet van buddy's vanuit het vrijwilligerswerk, aansluiting bij de activiteiten van vluchtelingenwerk.

Ten aanzien van handhaving

Uw uitspraak: de gemeente Doetinchem kent een succesvol handhavingsbeleid is tegelijk een compliment en een beperking. Als het succesvol is moet u dat voortzetten, maar de verwachtingen dat het ook nog zal leiden tot het gewenste resultaat lijken in deze te rooskleurig.

Uit onderzoek blijkt dat vaak de kleine fraudeurs worden gepakt (en dat moet ook), maar dat de grote fraudezaken nauwelijks succesvol worden gepakt (en dat moet nog meer). Uw mededeling van anonieme tips doen ons vermoeden dat het vooral om klein bier gaat. Graag zien wij in deze situatie ook een afweging tussen hogere kosten bij een grotere inzet naar opsporing en het daarbij te verwachten resultaat.

Strengere handhaving mag zeker niet leiden tot criminalisering van mensen in de bijstand.

Bij wet bestaat er recht op bijstand, die weg moet niet op oneigenlijke grond worden belemmerd.

Ons advies is ook dat verscherpte handhaving altijd in evenwicht moet blijven met het steeds aangegeven 'maatwerk'. Juist door het gebrek aan kennis op het gebied van de regelgeving en de bureaucratie bij grote delen van de doelgroep (mensen met een licht verstandelijke beperking, vluchtelingen) kan e.e.a. makkelijk aanleiding zijn tot veel procedures en weinig nuttig effect. Gerichte en duidelijke voorlichting zal dan ook een belangrijke plek moeten hebben bij deze verscherpte aanpak.

Wij zien een ondersteuning van onze opmerkingen naar aanleiding van het Tv-programma 'de monitor' van zondag 18 mei jl. Een meerderheid van de wethouders in Nederland wil meer beleidsvrijheid als het gaat om het opleggen van sancties aan bijstandsgerechtigden. 'Voor onzinnige vergrijpen zijn we verplicht sancties op te leggen die in geen verhouding staan tot de 'nalatigheid' van de klant. Zo kunnen we geen maatwerk leveren'.

Uw aanname bij handhaving naar re-integratie wordt niet onderbouwd en het is onduidelijk of het ook zal bijdragen aan de te verwachte opbrengst.

In uw hoofdstuk *Resultaten en verantwoording* geeft u aan duidelijk de vinger aan de pols te willen houden. Dat heeft zeker onze instemming waar het gaat om de cijfers. Graag zouden wij bij deze monitoring ook de inhoudelijke gang van zaken willen laten meewegen. Wat zijn de ervaringen van de cliënten?

Kortom wij zien deze nota ook enigszins als een wanhoopspoging om aan de eisen van een overheid te voldoen die zich weinig gelegen laat liggen aan de feitelijke problematiek van vergrootte instroming (ook rijksbeleid), van economische malaise waarbij het een te geringe toename van het aantal arbeidsplaatsen betreft. Meer mensen, vooral oudere werknemers die niet meer aan het werk komen en vervallen in de bijstand. Onzekerheid over de inzet van mensen met een arbeidsbeperking.

Wij wensen u als bestuur dan ook alle wijsheid om in dit dilemma tussen eisen van de overheid en extra druk op de doelgroep de juiste koers te vinden.

Graag bereid tot nadere toelichting van dit advies.

Namens de Sociale Raad

Leen van der Heiden
onafhankelijk voorzitter